

SAMKEPPNISEFTIRLITIÐ

Fimmtudagur 3. nóvember 2016

Ákvörðun nr. 30/2016

Kaup Árvakurs hf. á Eddu-útgáfu ehf.

I.

Málavextir og málsmeðferð

Upphaf þessa máls má rekja til þess að Samkeppniseftirlitinu barst með bréfi þann 7. október 2016 tilkynning um kaup Árvakurs hf. (hér eftir Árvakur) á Eddu-útgáfu ehf. (hér eftir Edda útgáfa). Bréfinu fylgdi samrunaskrá, sbr. 5. mgr. 17. gr. a samkeppnislaga nr. 44/2005 og reglur nr. 684/2008 um tilkynningu samruna með síðari breytingum. Með bréfi dags. 12. október 2016 barst viðauki við samrunatilkynningu þar sem veittar voru nánari upplýsingar um samrunann og áhrif hans á fjölræði og fjölbreytni á fjölmiðlamarkaði, sbr. 8. mgr. 62. gr. b fjölmiðlaga nr. 38/2011.

Með bréfi Samkeppniseftirlitsins dags. 14. október 2016 var samrunaaðilum tilkynnt að nefnd samrunatilkynning teldist fullnægjandi samkvæmt ákvæðum samkeppnislaga og fjölmiðlaga, sbr. reglur Samkeppniseftirlitsins nr. 684/2008 um tilkynningu og málsmeðferð í samrunamálum og reglur nr. 901/2011 um breytingar á þeim reglum. Í ljósi þess hefðu frestir Samkeppniseftirlitsins til að rannsaka samrunann skv. 17. gr. d. samkeppnislaga byrjað að líða frá og með 13. október 2016.

Um er að ræða samruna sem fellur undir bæði samrunaákvæði samkeppnislaga og 62. gr. b fjölmiðlaga. Samkvæmt því ákvæði skal Samkeppniseftirlitið afla umsagnar fjölmiðlanefndar um áhrif samrunans á fjölræði og/eða fjölbreytni á þeim markaði eða mörkuðum sem viðkomandi fjölmiðlaveita eða fjölmiðlaveitur starfa. Var það gert með bréfi dags. 14. október 2016 en frestur til að skila umsögninni var veittur til 25. október s.á. Umsögn fjölmiðlanefndar barst þann 24. október sl. og verður nánar vísað til hennar eftir því sem við á hér á eftir.

Með samrunaskrá fylgdi jafnframt beiðni um undanþágu frá banni við framkvæmd samrunans, sbr. 4. mgr. 17. gr. a samkeppnislaga. Með vísan til þeirra röksemda sem fram komu í bréfi samrunaaðila, samrunaskrá og öðrum fylgigögnum féllst Samkeppniseftirlitið á, með bréfi dags. 14. október 2016, á að veita umrædda undanþágu.

II.

Samruninn

Í samrunatilkynningunni kemur það fram að samruninn feli það í sér að Árvakur kaupir allt hlutafé í Eddu útgáfu. Seljendur hlutafjárins eru Plentuz Fjárfestingar ehf. og Sjávarsýn ehf.

Fram kemur að Árvakur sé útgáfufélag Morgunblaðsins sem reki fréttarvefinn mbl.is auk fleiri vefmiðla, þ.m.t. finna.is, blog.is og Iceland Monitor. Dótturfélag Árvakurs er Landsprent ehf. sem er sérhæfð blaðaprentsmiðja sem býður upp á prentun og dreifingu ásamt fjölbreyttri þjónustu við útgáfu á kynningar- og auglýsingaefni. Þá kemur fram að Árvakur sé í 99% eigu eignarhaldsfélagsins Þórsmörkur ehf. (hér eftir Þórsmörk) og 1% eigu Legalis sf. en Þórsmörk sé í dreifðu eignarhaldi fjölmargra aðila. Ekkert hlutahafasamkomulag sé í gildi milli hluthafa Þórsmörkur um stjórn Árvakurs og því verði ekki talið að um yfirráð einstakra aðila yfir félaginu sé að ræða.

Samkvæmt skráningu hjá fyrirtækjaskrá er tilgangur félagsins alhliða útgáfa og miðlun menningarefnis, fræðslu- og skemmtiefnis, verslunarrekstur og önnur hliðstæð starfsemi. Edda útgáfa er útgáfufyrirtæki sem sérhæfir sig í útgáfu bóka- og áskriftarklúbba með efni frá Disney o.fl. Meðal útgáfuefnis félagsins eru ýmis konar barnabækur, handbækur og Andrésblöð. Þá er félagið réttthafi að útgáfu efnis frá Disney á Íslandi sem veitir félaginu kost á að semja um notkun vörumerkja og selja varning og fleira merkt vörumerkjum í eigu Disney sem einkum höfðar til barna.

Samrunaaðilar vísa til þess að í ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 6/2009 *Samruni Árvakurs hf., Fréttablaðsins ehf. og Pósthússins ehf.* hafi verið komist að þeirri niðurstöðu að markaður fyrir útgáfu dagblaða, markaður fyrir auglýsingar, markaður fyrir prentun dagblaða og markaður fyrir dreifingu dagblaða væri hver um sig sjálfstæður markaður. Þá hefur rekstur fjölmiðla verið talinn skiptast í undirmarkaði, t.a.m. hljóðvarp, sjónvarp og vefmiðla sbr. ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 33/2015 *Kaup Pressunar ehf. á tólf blöðum sem Fótspor ehf. gaf út.* Þá hafi í síðastgreindu máli einnig verið vísað til þeirrar ákvörðunar framkvæmdastjórnar EB nr. COMP/M.3817 (Wegener/PCM/JV) um flokkun dagblaðamarkaðar í frekari undirmarkaði. Við slíka flokkun þurfi m.a. að horfa til innihalds blaðanna, dreifingar og útgáfudaga.

Þá hafi markaður fyrir útgáfu og sölu bókaforlaga á bókum sem almennt eru boðnar neytendum til sölu á markaði, s.s. í bókabúðum, bókamörkuðum, stórmörkuðum, söluturnum og öðrum verslunum og sölustöðum, verið skilgreindur sem sérstakur markaður, sbr. ákvörðun Samkeppniseftirlitsins nr. 8/2008 *Samruni JPV útgáfu ehf. og Vegamóta ehf.* Telja samrunaaðilar að landfræðilegur markaður málsins sé allt landið enda sé bókum og tímaritum félagsins dreift um allt land.

Samrunaaðilar telja m.a. með vísan til framngreindra ákvarðana að Árvakur og Edda útgáfa starfi ekki á sama markaði. Ekki verði þannig talið að staðgangi sé á milli blaðaútgáfu Árvakurs, þ.e. Morgunblaðsins og Eddu útgáfu, þ.e. útgáfu Andrésblaða, enda innihald blaðanna, dreifing og útgáfudagar ólíkir, sbr. framangreind umfjöllun í ákvörðun EB. Samkeppnisleg áhrif samrunans séu því engin. Þannig stundi Árvakur ekki sambærilega útgáfustarfsemi og Edda útgáfa og því sé ekki að verða breyting á markaðshlutdeild við samrunann. Jafnvel þótt litið yrði á útgáfumarkaðinn í heild sinni sé hlutdeild félagsins svo lítil, sbr. fyrri umfjöllun, að áhrif samrunans á samkeppni verði hverfandi.

Að mati samrunaaðila er samruninn samkvæmt framansögðu, hvernig sem á málið sé litið, ekki til þess fallinn að raska samkeppni eða hafa samkeppnishamlandi áhrif á viðeigandi

mörkuðum. Edda útgáfa sé ekki fjölmiðlaveita og því verði ekki séð að samruninn hafi áhrif á fjölræði og/eða fjölbreytni á fjölmiðlamarkaði.

III.

Niðurstaða

Samkvæmt 17. gr. samkeppnislaga telst samruni hafa átt sér stað þegar breyting verður á yferráðum til frambúðar. Samruni getur þannig m.a. falist í því að fyrirtæki taki annað fyrirtæki yfir eða það nái yferráðum í heild eða að hluta yfir öðru fyrirtæki, t.d. með því að kaupa hluta af eignum þess eða þær allar, sbr. 1. mgr. 17. gr. laganna. Sambærilegar reglur eiga við samkvæmt 62. gr. b fjölmiðlalaga, þegar um er að ræða samruna þar sem a.m.k. ein fjölmiðlaveita á aðild að.

Eins og getið er að framan er um að ræða samruna sem fellur undir bæði samrunaákvæði samkeppnislaga og 62. gr. b fjölmiðlalaga, sbr. breytingarlög nr. 54/2013. Í ákvæðinu kemur fram að tilkynna skuli Samkeppniseftirlitinu um samruna sem a.m.k. ein fjölmiðlaveita með minnst 100. m. kr. ársveltu á Íslandi á aðild að. Samkvæmt samrunaskrá er Árvakur fjölmiðlaveita sem uppfyllir framangreinda kröfu. Við mat á lögmæti slíks samruna skal Samkeppniseftirlitið því annars vegar taka til skoðunar hvort samruninn kunni að hafa skaðleg áhrif á fjölræði og/eða fjölbreytni í fjölmiðlum á þeim markaði eða mörkuðum sem viðkomandi fjölmiðlaveita eða fjölmiðlaveitur starfa á. Hins vegar skal Samkeppniseftirlitið taka til skoðunar hvort samruninn leiði til þess að markaðsráðandi staða myndist eða styrkist eða til þess að samkeppni á markaði raskist að öðru leyti með umtalsverðum hætti. Skilgreining fjölmiðlalaga á samruna og yferráðum er sambærileg þeirri skilgreiningu sem er að finna í 17. gr. samkeppnislaga.

1. Samrunaákvæði fjölmiðlalaga

Í 8. mgr. 62. gr. b laganna er kveðið á um efnislegt mat Samkeppniseftirlitsins á áhrifum samruna á fjölræði og/eða fjölbreytni í fjölmiðlum á þeim markaði eða mörkuðum sem viðkomandi fjölmiðlaveita eða fjölmiðlaveitur starfa. Hugtökin fjölbreytni og fjölræði eru ekki skilgreind í lögnum en í greinargerð með lögum nr. 54/2013 sem breyttu fjölmiðlalögum kemur eftirfarandi m.a. fram:

„Með hugtakinu fjölræði í fjölmiðlum er þannig vísað til þess að fjölmiðlar séu ekki undir yferráðum fárra aðila. Dreift eignarhald á fjölmiðlum er talið tryggja betur að ritstjórnarefni fjölmiðla endurspegli ólík sjónarmið. Hugtakið fjölbreytni í fjölmiðlum hefur margháttða merkingu og vísar jafnt til þess að fjölbreytt efni sé í boði, að það efni og sjónarmið sem fram kemur sé fjölbreytt og sett fram á ólíkan hátt fyrir notendur, að mismundandi hópar og einstaklingar samfélagsins fái notið sín í fjölmiðlum og höfðað sé til þeirra með fjölbreyttum hætti, og að efni frá ólíkum landssvæðum nái jafnframt til annarra landssvæða en þar sem það er framleitt. Fjölbreytni að þessu leyti felur bæði í sér að í boði sé margbreytilegt efni, svo sem fréttir, menningarefni, fræðsluefni, íþróttir o.fl., og eða efnistösk endurspegli fjölbreytt viðhorf.“

Í 8. mgr. 62. gr. b laganna kemur fram að Samkeppniseftirlitið skuli afla umsagnar fjölmiðlanefndar um áhrif samrunans á fjölræði og/eða fjölbreytni í fjölmiðlum. Í almennum athugasemdum með lögum nr. 54/2013 sem breyttu fjölmiðlalögum segir eftirfarandi um þetta atriði:

„Þá var rætt um það á vettvangi nefndarinnar að framkvæmd slíkra reglna verði með einum eða öðrum hætti að fara fram í samvinnu Samkeppniseftirlitsins og fjölmiðlanefndar þó svo að hin endanlega framkvæmd verði á hendi Samkeppniseftirlitsins.

Í báðum tilvikum er gert ráð fyrir því að fjölmiðlanefnd veiti Samkeppniseftirlitinu umsögn áður en ákvörðun er tekin og með því tryggt að sú sérþekking sem þar er til staðar um fjölmiðlamarkaði hér á landi nýtist Samkeppniseftirlitinu við mat sitt. Þá er gert ráð fyrir því að fjölmiðlanefnd geti beint tilmælum til Samkeppniseftirlitsins um að grípa til aðgerða gegn skaðlegum aðstæðum á einstökum fjölmiðlamörkuðum.“

Með vísan til framangreinds aflaði Samkeppniseftirlitið umsagnar hjá fjölmiðlanefnd eins og áður hefur komið fram. Í umsögn nefndarinnar kemur m.a. fram að þrátt fyrir að Morgunblaðið sé meðal mest lesnu dagblaða landsins þá geti hvorki miðlar Árvakurs né Edda útgáfa talist í markaðsráðandi stöðu á landsvísu á markaði fyrir dagblöð, vefmiðla, auglýsingar eða bókaútgáfu.

Tók fjölmiðlanefnd undir sjónarmið samrunaaðila um að Árvakur og Edda útgáfa starfi ekki á sama markaði. Tók nefndin jafnframt undir sjónarmið þess efnis að Edda útgáfa væri ekki skráð fjölmiðlveita í skilningi laga um fjölmiðla og að fjölmiðlaveitan Árvakur væri í eigu margra ólíkra aðila og væri samruninn því ekki til þess fallinn að hafa áhrif á fjölræði á fjölmiðlamarkaði. Með kaupunum eignist fjölmiðlaveitan Árvakur útgáfufyrirtæki sem fyrst og fremst sérhæfi sig í útgáfu barnaefnis. Ekki liggja annað fyrir en að þeirri útgáfu verði haldið áfram.

Með vísan til alls sem fram kom í umsögn fjölmiðlanefndar taldi nefndin að samruni Árvakurs og Eddu útgáfu feli ekki í sér samþjöppun á fjölmiðlamarkaði sem áhrif hafi á fjölræði og fjölbreytni á þeim mörkuðum sem Árvakur starfar á, sbr. 8. mgr. 62. gr. b laga um fjölmiðla. Samruninn sé því ekki til þess fallinn að hafa skaðleg áhrif á fjölræði og/eða fjölbreytni í fjölmiðlun á fjölmiðlamarkaði.

2. Mat Samkeppniseftirlitsins

Eins og áður hefur komið fram er það mat samrunaaðila að áhrif samrunans á samkeppni séu hverfandi enda starfi samrunaaðilar ekki á sama markaði. Tekur Samkeppniseftirlitið undir þau sjónarmið samrunaaðila.

Við mat á samkeppnislegum áhrifum af samruna ber að líta til þess hvort samruninn leiði til þess að markaðsráðandi staða verði til eða styrkist eða samruninn leiði til þess að samkeppni raskist að öðru leyti með umtalsverðum hætti sbr. 17. gr. c samkeppnislaga. Í 4. gr. samkeppnislaga kemur fram að markaðsráðandi staða sé fyrir hendi þegar fyrirtæki hefur þann efnahagslega styrk að geta hindrað samkeppni á þeim markaði sem máli skiptir og að það geti að verulegu leyti starfað án þess að taka tillit til keppinauta, viðskiptavina og neytenda.

Þrátt fyrir að Árvakur teljist vera eitt af fjórum stærstum fjölmiðlafyrirtækjum á íslenskum fjölmiðlamarkaði verður hvorugur samrunaaðila talinn vera markaðsráðandi á mörkuðum

málsins og er því ljóst að samruninn hefur ekki í för með sér styrkingu á markaðsráðandi stöðu sem ella gæti leitt til íhlutunar. Þá leiðir samruninn heldur ekki til þess að markaðsráðandi staða eins eða fleiri samrunaaðila verði til. Ekki verður heldur séð að samruninn raski samkeppni að öðru leyti.

Niðurstaða Samkeppniseftirlitsins byggir á því að samruninn hafi ekki í för með sér röskun á samkeppni og því sé ekki þörf á íhlutun eftirlitsins í formi ógildingar eða setningu skilyrða.

Samkeppniseftirlitið er einnig sammála því sem fram kemur í mati fjölmiðlanefndar og telur að ekki séu miklar líkur á því að samruninn sem hér er til umfjöllunar kunni að hafa skaðleg áhrif á fjölræði og fjölbreytni í fjölmiðlum á mörkuðum málsins. Telur Samkeppniseftirlitið því ekki þörf á að ógilda samrunann eða setja honum skilyrði á þeim grundvelli.

Að undangenginni rannsókn og í ljósi alls framangreinds, er það niðurstaða Samkeppniseftirlitsins að engar vísbendingar séu um að kaup Árvakurs á Eddu útgáfu hafi í för með sér að samkeppni, fjölræði eða fjölbreytni á mörkuðum raskist með umtalsverðum hætti þannig að þörf sé á íhlutun. Eru því ekki forsendur til að aðhafast vegna samrunans.

IV.

Ákvörðunarorð

„Kaup Árvakurs hf. á öllu hlutafé í Eddu-útgáfu ehf. fela í sér samruna í skilningi samkeppnislaga nr. 44/2005. Samkeppniseftirlitið telur ekki ástæðu til að aðhafast frekar vegna umrædds samruna á grundvelli 17. gr. samkeppnislaga.“

Samkeppniseftirlitið

Páll Gunnar Pálsson